

Kap

Program för utveckling av park

UPPDRAG OCH INNEHÅLL

Dokumentet **Kap - Program för utveckling av park** har tagits fram på uppdrag av Uppsala kommun via Anna Lennartsson och Joanna Silvermark Junemar.

Samordning under programarbetet har skett med Uppsala kommun arenor och fastigheter AB (Studenternas), skateföreningen Uppsala Crew, Uppsala minigolfpark, Uppsala vatten, Kultur- idrotts- och fritidsförvaltningen samt företrädare för parkdrift och stadsträdgårdsmästare.

Arbetet har utförts av Anders Kling, Katrin Svensson och Diana Holmbom landskapsarkitekter på LAND Arkitektur. Alf Orvesten har granskat.

Illustrationer: LAND Arkitektur om inget annat anges. Originalformat A3.

Juni 2025

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	3
Sammanfattning av förslaget	4
Nuläge och analys	5
- Omgivning	
- Gröna stråk möts vid Kap	
- Stråk	
- Program och målpunkter	
Förslag	9
- Parkens delar	
- Programskiss	
- Den öppna ytan	
- Dammparken	
- Träd och vegetation	

BAKGRUND

Centralt parksamband mellan åsen och Fyrisån

Kap är en central del av Södra Åstråket mellan Studenternas renoverade/utbyggda idrottsområde och Kungsängsbron. Området Kap har använts för utomhuskonserter och festivaler och innan dess för olika typer av idrottsverksamhet. Inom området finns en tillfällig förskola, Uppsala minigolfpark och skateanläggning. På den öppna gräsytan läggs vintertid ett uppskattat skidspår. Målsättningen är att utveckla Kap som en del av Uppsala stadspark och utveckla Kap som en sammanhängande och tillgänglig park längs Fyrisån. En park som erbjuder en mångsidig och rekreativ miljö för Uppsalas invånare och besökare.

Visionen är att skapa en attraktiv miljö och ett stärkt samband med stadsträdgården norrut och Hospitalträdgården söderut där Kaps parkvärden ska förtydligas och utvecklas. Projektet avgränsas av den nya Tullgarnsbron i norr, Fyrisån i öster, Ulleråkersvägen och åsen i väster samt Kungsängsbron och nyanlagd skateanläggning i söder. Parken kommer byggas ut etappvis under flera år.

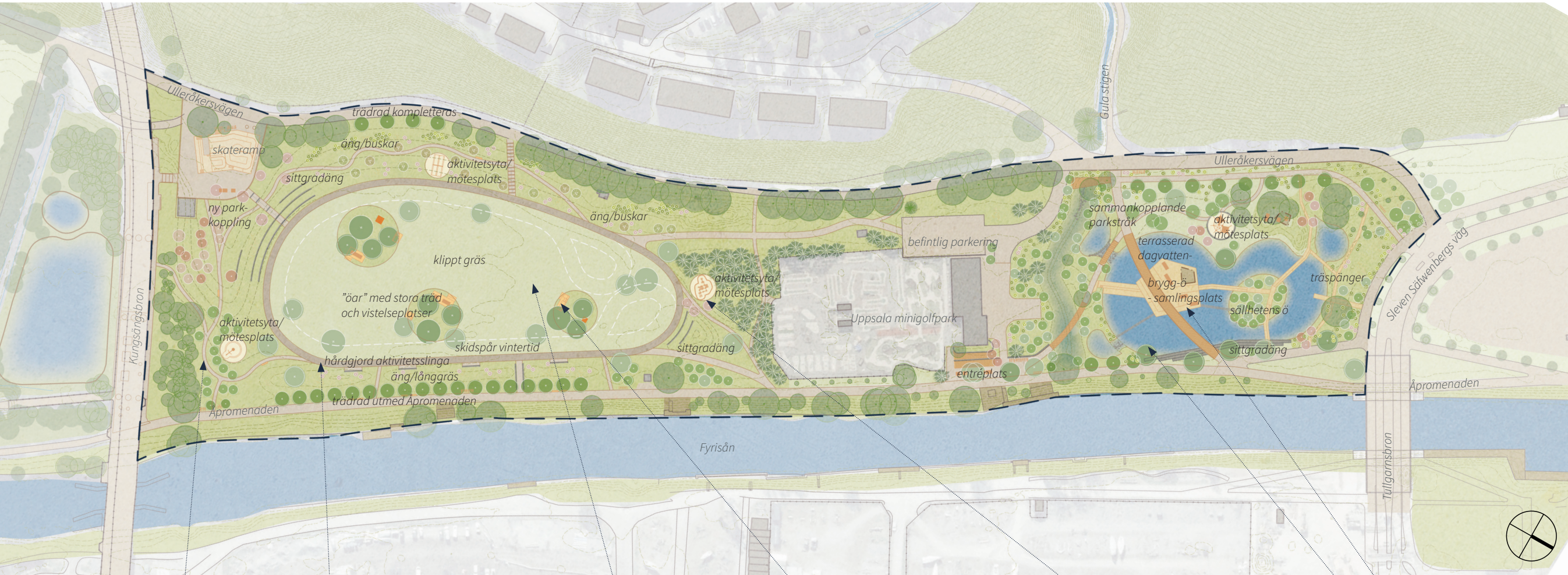
Projekt mål

- Integrera Kap som en del av ett sammanhängande parkstråk längs Fyrisån med Stadsträdgården och Hospitalträdgården.
- Skapa mångsidiga rekreativsmöjligheter genom vistelseplatser som picknickytor, lek, aktivitetsytor och en central öppen yta för skidspår på vintern och med möjlighet till evenemang på sommaren.
- Möjliggöra plats och yta för dagvattendamm med stora rekreativa parkvärden i norra delen av Kap.
- Utforma tydliga entréer och nya stråk genom parken för att öka genomströmningen och göra parken mer orienterbar.
- Främja social interaktion genom olika typer av rumsligheter i parken.
- Stärka den biologiska mångfalden genom att bevara lokal flora och fauna samt uppnå 30% krontäckning.

SAMMANFATTNING AV FÖRSLAGET

Illustrationsplan, skala 1:2000

Nya rörelsestråk

Runt den öppna ytan kan man promenera på slingrande stigar genom ängsmark med varierad vegetation och topografi.
(Referens Soverby Sportsvillage, re-form landscape architecture, Storbritannien. Foto: Dependable Productions)

En hårdgjord aktivitetsslinga anläggs. Den underlättar utläggning av snö för skidspåret vintertid och kan nyttjas för till exempel löpning, rullskidor och cykling sommartid.
(Referen Parc du Champ des Bruyères, Rouen. Mutabilis, Frankrike)

Öppna mitten

Kaps stora öppna gräsyta bibehålls för spontana aktiviteter, event och picknick. Mindre öar med vistelseplatser och stora träd anläggs i den öppna ytan.
(Referens Soverby Sportsvillage, re-form landscape architecture, Storbritannien. Foto: Dependable Productions)

Möblering

På olika platser i parken återfinns generösa parkmöbler för picknick och vistelse.
(Referens Presqu'île Rollet park Frankrike. Atelier Jacqueline Osty)

Aktivitetsplatser

I zonen runt den öppna mitten återfinns olika platser med aktiviteter som exempelvis höga gungor för stora och små.
(Referens Activity Landscape Kastrup, Danmark. Masu planning)

Dampparken

På en ö i dammen byggs en paviljong och samlingsplats. En självklar målpunkt för besökare till den nya parken vid Kap.
(Referens Veretyevo Park, Moskva Ryssland. Arkitekt Alexander Brodsky)

Samlingsplats

I norr anläggs en damm för att ta hand om vatten som kommer ned i diket längs Gula stigen. Här byggs bryggor och olika platser. Vegetationen är varierad och skapar en stark karaktär med stora vistelsevärden.
(Referens Saint-Martin Meadows, Rennes Frankrike. BASE Landscape Architecture)

OMGIVNING

Kap ligger i ett landskapligt sammanhang där både åsen och ån är tydligt avläsbara. I höjd med Tullgarnsbron och Kap:s norra del "släpper" stadsfronten på östra sidan ån. Varvs- och industriområdet har en betydligt lägre och mer disparat bebyggelse än den nya bostadsbebyggelsen norr om bron. Det påverkar rumsupplevelsen av Kap-området och parken upplevs större och öppnare än den faktiska ytstorleken.

Nuläge och analys

GRÖNA STRÅK MÖTS VID KAP

Åpromenaden är Södra åstråkets sammankopplande nerv. Här rör sig många till fots och på cykel. Fyrisån och stråkets trädader utgör en sammanhållande karaktär tillsammans med stråkets grus och stenmjölsbeläggning. Stråket förbi Kap skiljer ut sig som en mer öppen plats jämfört med resten av Åpromenaden då sträckan saknar trädplantering i dubbla rader. Det är värt att bevara den öppna känslan med vyer mot ån och åsen men också viktigt att hålla ihop Åpromenadens karaktär där trädraderna utgör stommen. Sträckan förbi Kap upplevs torftig och enahanda så behov finns också att skapa fler upplevelser och rumsligheter längs sträckan.

Gula stigen är ett grönt rörelsestråk genom park och natur från stadens centrum till Mälaren. Stråket mynnar i en ravin genom åsen och ansluter till Kap:s norra del. Kopplingen är otydlig och i nuläget finns inga stråk som ansluter till Gula stigen inom Kap.

Gula stigens entré

Åpromenaden förbi Kap. I slänten ned mot Fyrisån har spontant uppkomna större träd gallrats fram, bland annat klippbalar, vid sidan av en hel del sly. I den södra delen växer ett fåtal träd intill själva stråket.

Åpromenaden förbi Stadsträdgården med allé av framförallt lönn.

Åpromenaden med allé förbi Studenternas.

Förbi Hospitalträdgården löper Åpromenaden dubbla, diagonalt och tätt planterade rader av lindar.

Nuläge och behovsanalys

STRÅK

Kap saknar helt det finmaskiga nät av parkstråk som finns i stadsträdgården. I Hospitalträdgården finns få parkstråk men det finns god möjlighet att korsa parken på olika sätt och till exempel hitta egna promenadslingor. Inom Kap finns två parallella gång- och cykelstråk, Åpromenaden och Ulleråkersvägen. Den senare ligger upplevelsemässigt utanför parkområdet.

- Att knyta ihop Ulleråkersvägen, Åpromenaden och Gula stigen samt komplettera med sekundära parkstråk inom Kap är viktigt för att få fler att röra sig genom parken.

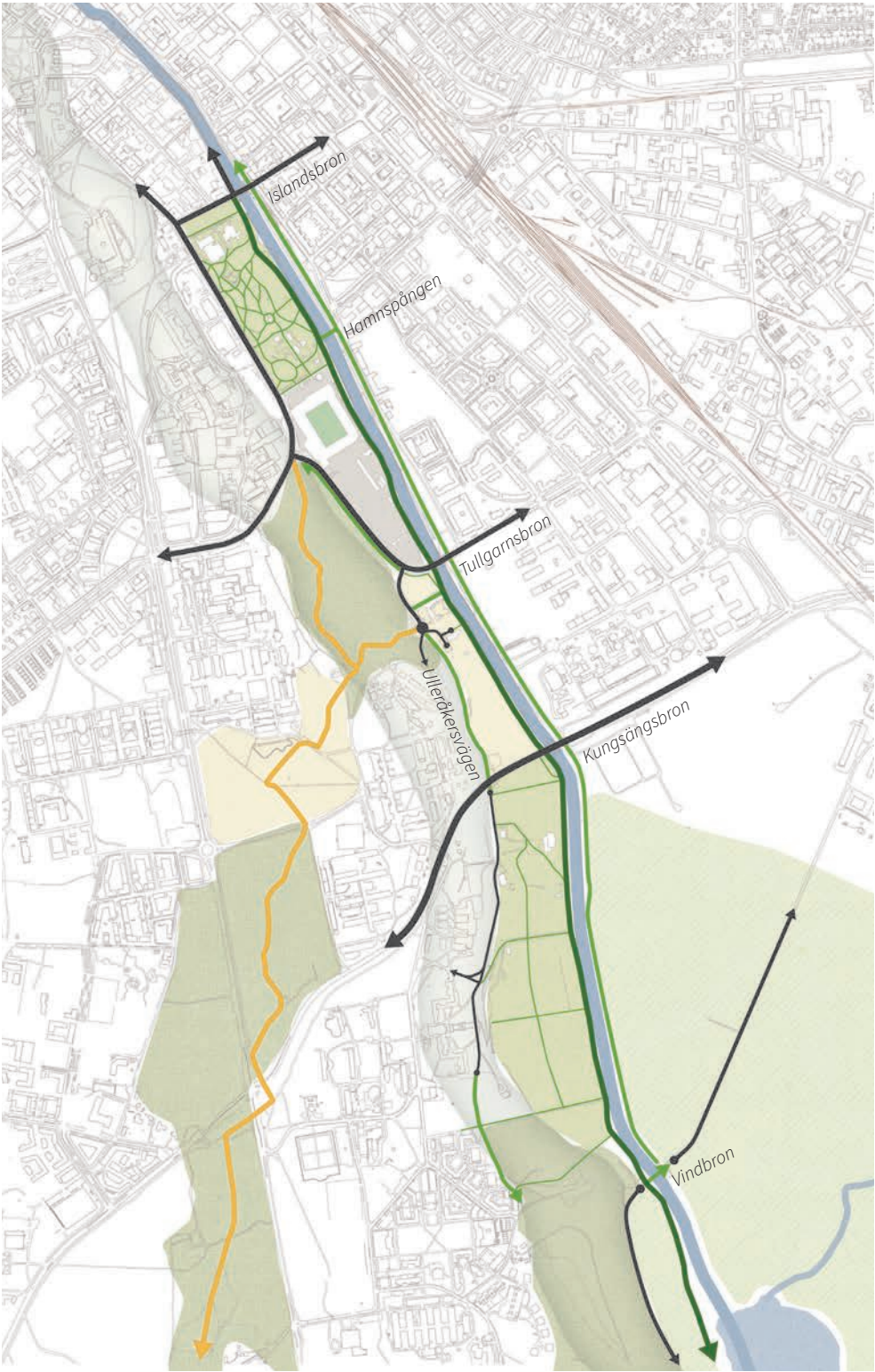

Diagram - stråk

→ Bilväg → Gång och cykel/parkstråk → Åpromenaden → Gula stigen

Diagram - behov av stråk

→ Bil
→ Åtkomst fordon
→ Befintlig gång och cykel
→ Åpromenaden
→ Gula stigen
→ Behov ny koppling GC
→ Behov ny parkkoppling gång (Schematiskt visade)

Förslag

PARKENS DELAR

Målsättningen är att utveckla Kap som en aktivitetspark öppen för alla Uppsalabor. Inte minst blir Kap en tillgång för de nya bostadsområdena i Ulleråker, Kungsängen och Rosendal. Parkvärdena förtydligas med nya stråk samt med nya aktivitets- och mötesplatser med varierande innehåll. Dessa vänder sig till olika målgrupper och uppmuntrar till olika tempo. Sammantaget kommer KAP bli en tydligare målpunkt längs Fyrisån där parkens befintliga aktiviteter (minogolf, skate och skidspår) och framtida interna målpunkter länkas samman i en tydligare helhet. En park som kompletterar övriga kvaliteter längs ån. Där man kan göra allt det man gör idag fast på ett lite bättre och mer inbjudande sätt.

Kap delas idag in av den relativt nybyggda minigolfparken i en nordlig och en sydlig parkdel. Delarna får fortsättningsvis olika inriktning i program och karaktär men hålls ihop av Åpromenaden och Ulleråkersvägen samt med sammanhållet material, parkmöblering och ny vegetation.

1. Åpromenaden

Åpromenaden kopplar redan idag ihop Kaps delar och Kap med intilliggande park- och aktivitetsområden. Stråket kompletteras med trädplantering och sittplatser. Siktlinjer och stråk från Åpromenaden in mot den öppna ytan, skaten, dammparken och åsen läggs till. Anläggs under 2025-2027.

2. Södra delen - Den öppna ytan

Den flexibla öppna gräsytan behålls i den södra delen. Den klippta ytan ramas in av mer varierat innehåll av vegetation, stråk och vistelseplatser. Genom siktlinjer och stråk kopplas den befintliga skateanläggningen tydligare till resten av parken. Anläggs under 2025-2027.

3. Norra delen - Dammparken

I den norra delen utvecklas en ny parkdel där Uppsala vatten har behov av en ny damm för fördröjning och rening av dagvatten. Vistelsevärden och parkstråk mellan Åpromenaden - Ulleråkersvägen - Gula stigen tillskapas tillsammans med den terrasserade dammen. Befintliga stora träd sparas i möjligaste mån. Anläggning startar 2028.

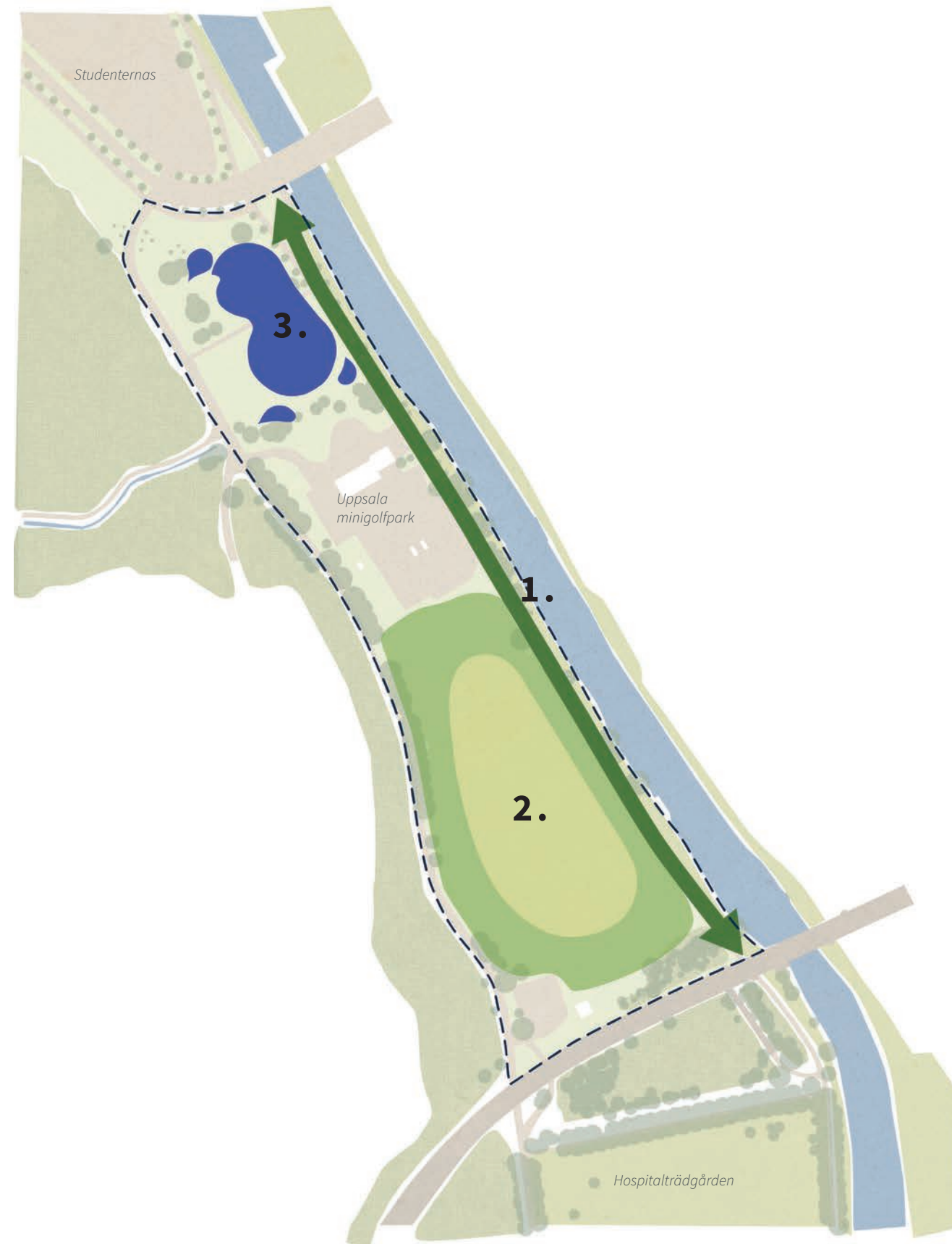
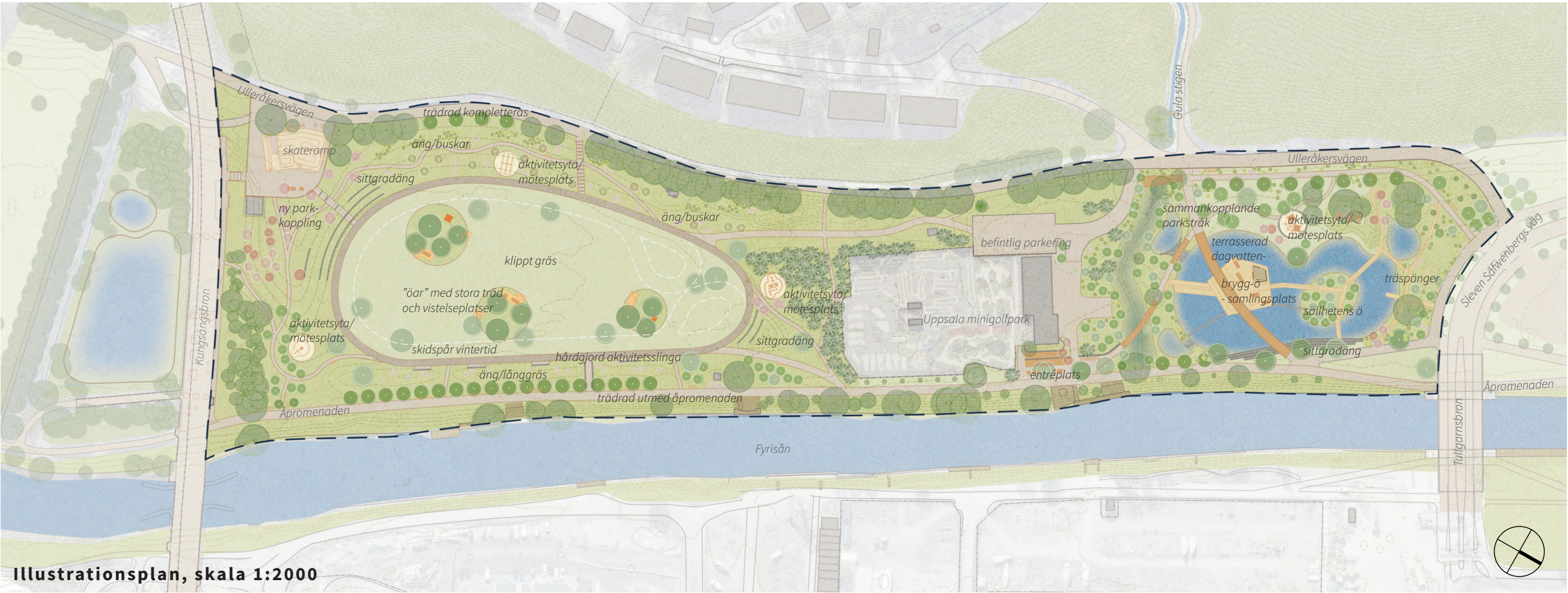

Diagram - parkens delar

Förslag

PROGRAMSKISS

På Kap nyttjas redan idag den stora öppna gräsytan för friare aktiviteter som brännboll, fotboll och ibland för utomhuskonserter och festivaler. I förslaget definieras parkrummet "Den öppna ytan" med en hårdgjord aktivitetslinga där man tex. kan cykla, åka inlines, rullskidor eller springa. Vintertid nyttjas denna slinga för fordon som flyttar och portionerar issskrap från Studenternas för anläggandet av längdskidspåret. Utanför slingan anläggs en "bård" av äng med blommande buskar och träd. Här byggs en slingrande gångväg för hundrastning och promenader. Längs denna slinga återfinns en serie platser med olika innehåll som exempelvis sittmöbler och andra identitetsskapande element.. Innanför slingan är gräset klippt och de stora fria öppna ytor bibehålls. Några grupper med större lövträd planteras och runt dessa byggs målpunkter i form av stora trädäck där man kan sitta och träffas i lite större grupper.

Vid skateanläggningen ordnas marken upp så att denna del blir en mer integrerad del av Kap. I slänten mellan skaten och den öppna ytan byggs en gradäng – en slags informella läktare som fungerar som en målpunkt och hängplats. Gradängerna återkommer kring den klippta gräsytan och skapar sittplatser i solen under olika tider på dagen. Mot Kungsängsbron planteras träd för att skärma av trafiken från parken.

Runt dagens bangolf planteras olika slags barrträd som skapar en mörkare fond mot den öppna ytan, en fond som har kvaliteter även vintertid. Längs Fyrisån tydliggörs kopplingen och karaktären med stadsträdgården i norr och Hospitalparken i söder. Här kompletteras Åpromenaden med fler alléträd och sittplatser.

I norr, där det idag ligger en temporär förskola, finns behov att fördröja vatten som kommer från åsen längs den Gula stigen. Detta vatten rinner idag rakt ut i Fyrisån. Målsättningen är att reducera hastigheten av vattnet för att på så sätt skapa vistelskvaliteter och rena det vatten som når fram till ån. Ytan mellan dagens bangolf och Tullgarnsbron blir en "Dampark" där vatten rör sig mellan olika nivåer innan det till slut når Fyrisån. Man kommer kunna röra sig över vattnet på spänger och broar och två öar för vistelse anläggs. Mot Studenternas och vägen planteras vegetation för att skapa en inbjudande entré in mot det nya Kap.

Förslag

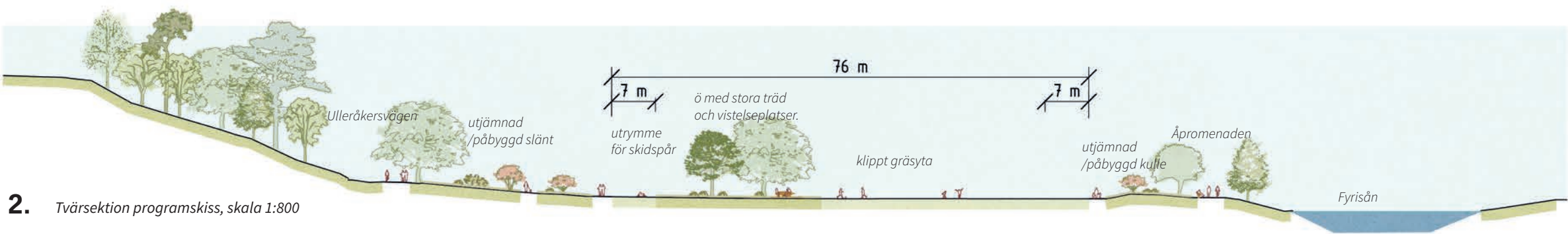
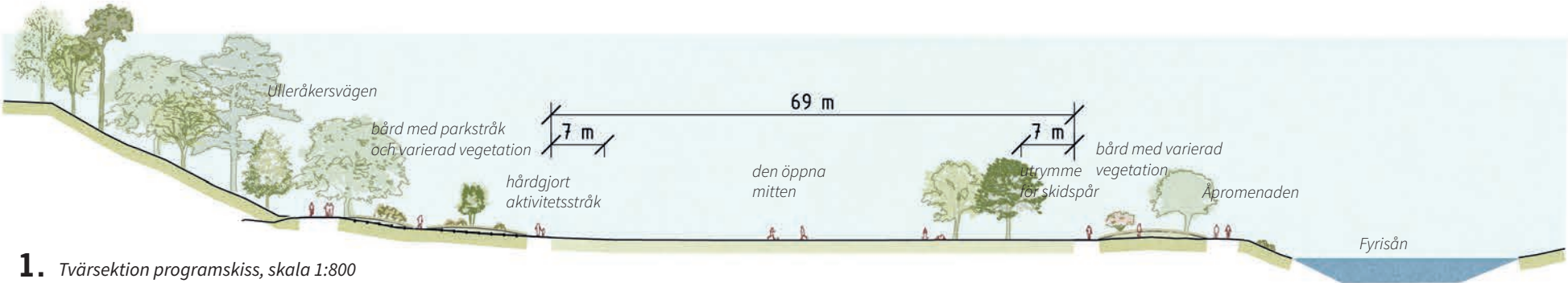
PROGRAMSKISS - DEN ÖPPNA YTAN

Förslag

DEN ÖPPNA YTAN

- sektioner, jämförelse nuläge

Förslag

DEN ÖPPNA YTAN

- struktur och karktär

Axonometri - den öppna ytans "bård" mot Ulleråkersvägen

Slänten mot Ulleråkersvägen jämnas till och utformas som en innehållsrik "bård" kring den öppna ytan. En park i parken där vegetation och topografi bildar en varierad miljö att röra sig igenom och vistas i. De smalare parkstråken/stigarna slingrar sig genom buskage och äng och uppmuntrar till att röra sig i olika slingor i parken. Bården tillför rumslig avgränsning till den klippta gräsytan samtidigt som visuell kontakt bibehålls till Ulleråkersvägen, dess trädrad och åsen.

Hårdgjort stråk som tydlig gräns mellan klippt gräs och långgräs/topografi
(Referens Elk RidgePark, Colorado
DesignConcepts)

Sekundära parkstråk i varierad vegetation och topografi
(Referens Soverby Sportsvillage, re-form landscape architecture, Storbritannien.
Foto: Dependable Productions)

Öppen klippt gräsyta omgärdad av varierad vegetation och topografi med parkstråk
(Referens Soverby Sportsvillage, re-form landscape architecture, Storbritannien. Foto: Dependable Productions)

Öppen gräsyta kantad av rörelsestråk.
(A Park of Encounter in Xanten, Planergruppe
Oberhausen. Foto Claudia Dreyße)

Förslag

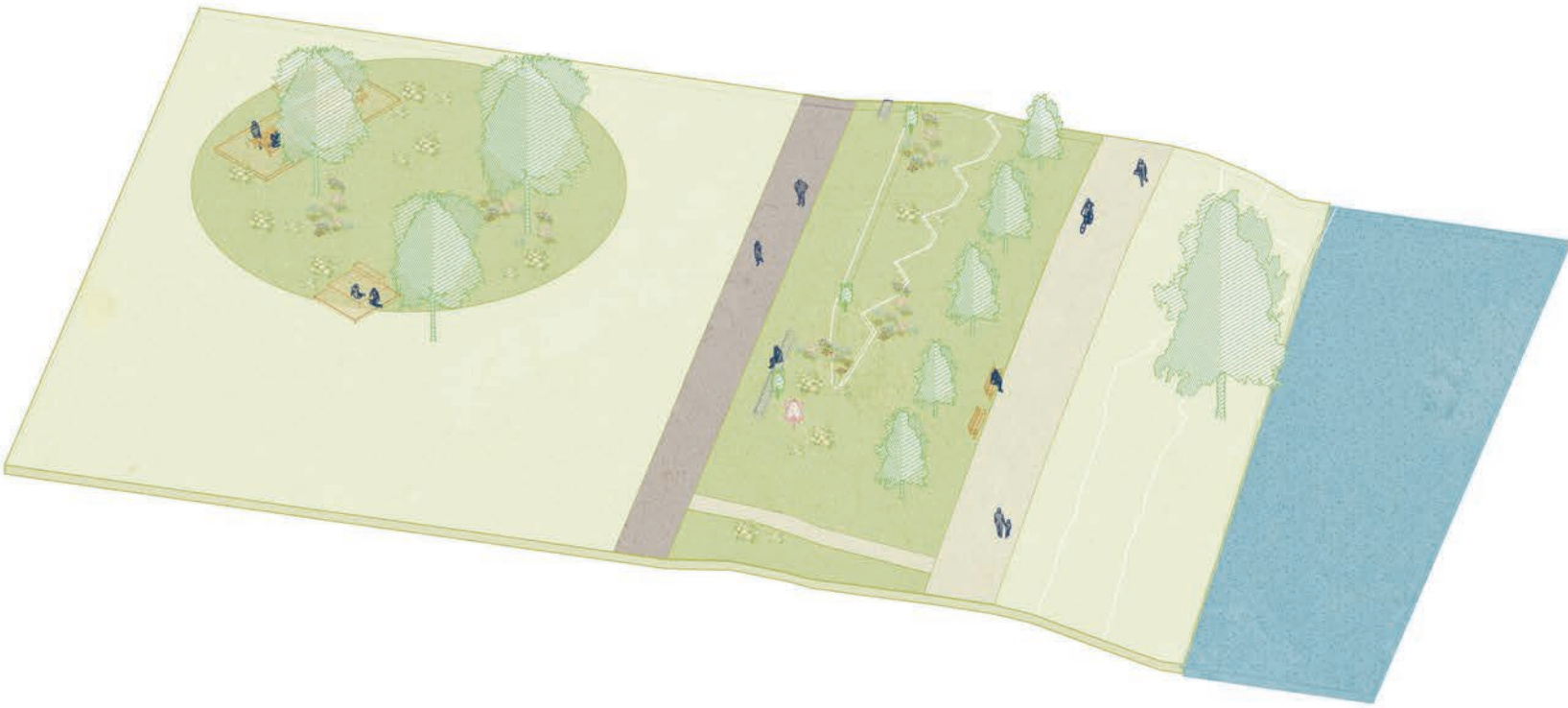
DEN ÖPPNA YTAN

- struktur och karktär

Den låga, långsträckt "kullen" mellan Åpromenaden och dagens gräsyta byggs på och jämnas till. Långgräs/äng och solitära buskar bildar tillsammans med kullen och Åpromenadens trädrad "bård" längs den östra sidan. Gradängar i slänten ordnar sittplatser i läge med eftermiddags- och kvällsol.

Träd, som på sikt kan bli riktigt stora, planteras i "öar" med ängsvegetation och solitära buskar där större vistelseplatser i trä ordnas. Platserna bidrar med en intimare och mer småskalig miljö på den stora öppna ytan.

Välkomnande stråk leder in folk i parken från Åpromenaden. Åpromenaden kompletteras med fler parksoffor riktade mot ån.

Axonometri - den öppna ytans "öar" och "bård" mot Åpromenaden och Fyrisån

Sittgradängar integrerade i slänt
(Referens okänd)

Vistelseplatser i "öar" av varierad vegetation
(Referens Aire de jeux de l'Eco-quartieThurot 2/3/4, Frankrike)

Exempel på generösa parkmöbler för picknick och vistelse
(Referens Presqu'île Rollet park Frankrike. Atelier Jacqueline Osty)

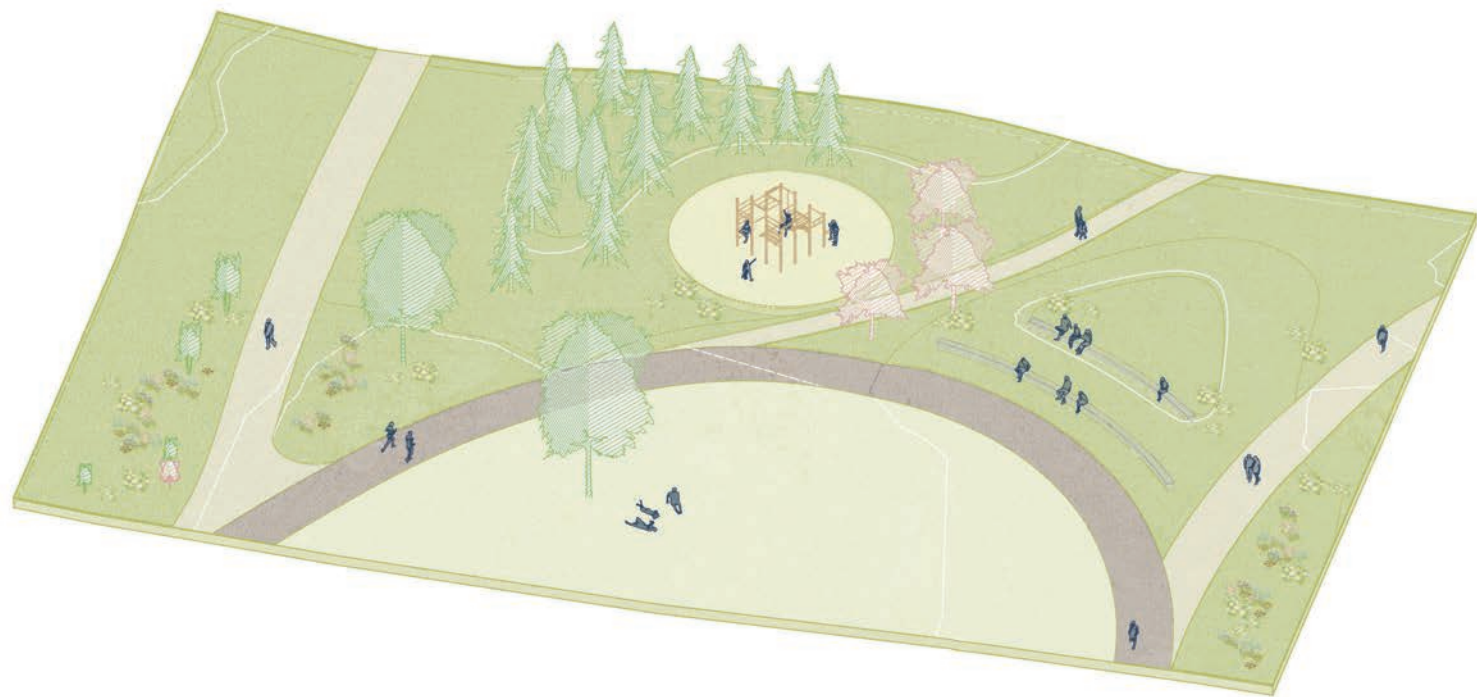

Ängsvegetation i "bården" kring den öppna ytan
(Antwerpen, Park Groot Schijn by BUUR-HOSPER-BULK)

Förslag

DEN ÖPPNA YTAN

- programmering/aktivering

Axonometri - den öppna ytans "bård" med aktivitetsplats och sittgradäng mot bangolfen.

I zonen runt den öppna mitten återfinns olika platser med aktiviteter som exempelvis höga gungor, lekskulpturer och identitetsskapande element som uppmuntrar till rörelse och häng. Aktivitetsplatserna blir tydliga målpunkter och ställen att stämma träff vid. Leksulpturerna bidrar även till att ge Kap en tydlig identitet.

I den norra delen mot bangolfen formas marken till kullar där aktivitetsplats och gradängar infogas.

Höga gungor för stora och små
(Referens Activity landscape Kastrup, Danmark.
Masu planning)

Exempel på lekskulpturer
(Referens karavan, Vaggeryd
av Annika Oskarsson och Thomas Nordström)

Lekställning och informellt utegym
(Referens Talauenpark Waiblingen, Tyskland
RMP Stephan Lenzen Landschaftsarchitekten)

Hårdgjord aktivitetsslinga som underlättar
utläggning av snö vintertid
(Referen Parc du Champ des Bruyères,
Rouen. Mutabilis, Frankrike)

Förslag

PROGRAMSKISS- DAMMPARKEN

Förslag

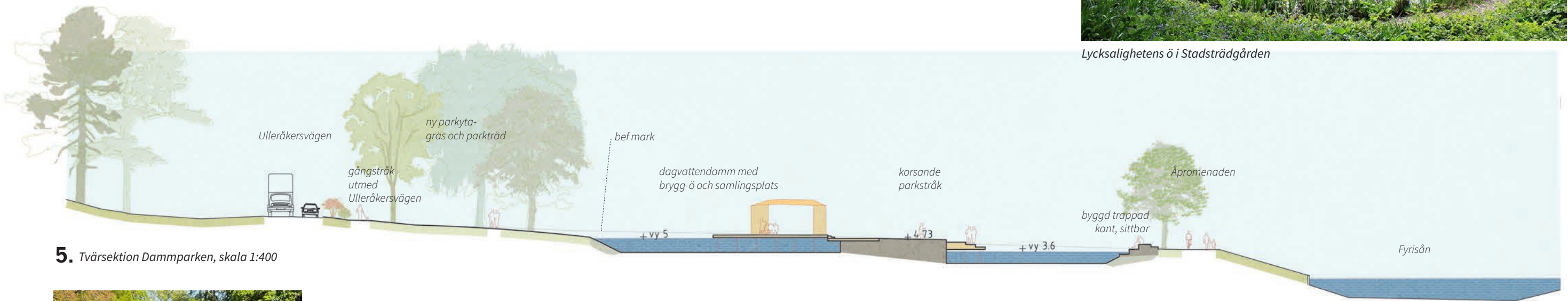
DAMPARKEN

Fördröjningen av dagvatten inom Kap utformas som en tydlig damm som stärker Kaps karaktär som park och blir en välkomnande entré. Vattenytorna terrasseras för att klara höjdskillnaderna inom området och samordnas så att vattnet kan läsas ihop i en större samlade vatten yta. Som en parafras till "Lycksalighetens ö" i stads-trädgården placeras två öar i dammen, den ena är en byggd bryggkonstruktion med vistelsemöjlighet för många och den andra en naturlig ö som kan nås via spänger.

En viktig funktion i Dammparken är att koppla samman Åpromenaden med Ulleråkersvägen och Gula stigen - att koppla ån till åsen. Huvudstråket görs tillgängligt (under 5% lutning) och rör sig över dammen via brygg- ön på en brokonstruktion. Dammens terrassering samordnar dagvattnets breddning till en lägre nivå med rörelsestråk i form av bryggstråk och spänger i varierande bredd. Mot Åpromenaden begränsas dammen av en byggd sittkant. Kanten utgör en viktig barriär för att vattnet inte ska svämma över vid större vattenflöden.

Lycksalighetens ö i Stadsträdgården

5. Tvärsektion Dammparken, skala 1:400

Byggd kant respektive sluttande gräsyta intill damm
(Referens Oslos slottspark)

Vegetativ ö och varierad vegetation intill vatten.
(Referens Saint-Martin Meadows, Rennes, Frankrike.
BASE Landscape Architecture)

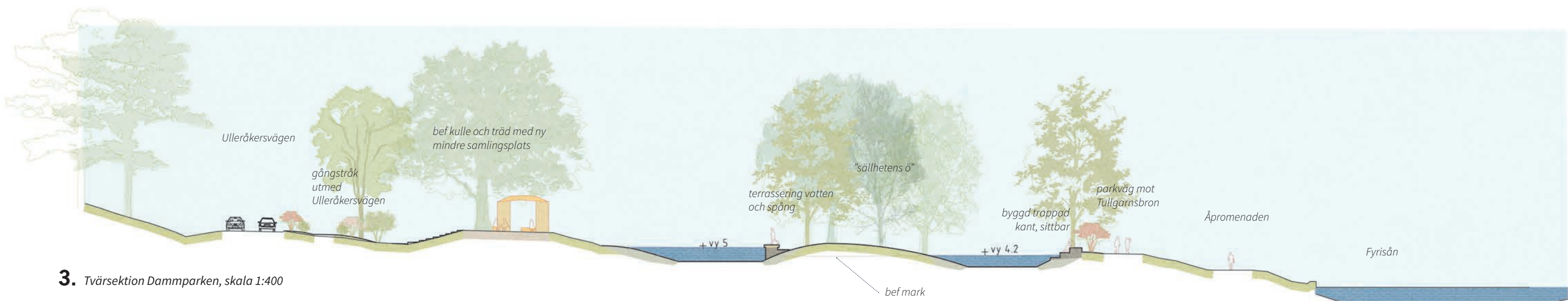
Exempel brygga med samlingsplats
(Referens Grand Voyeux nationalpark/naturreservat Paris, Frankrike
Agence Territoires)

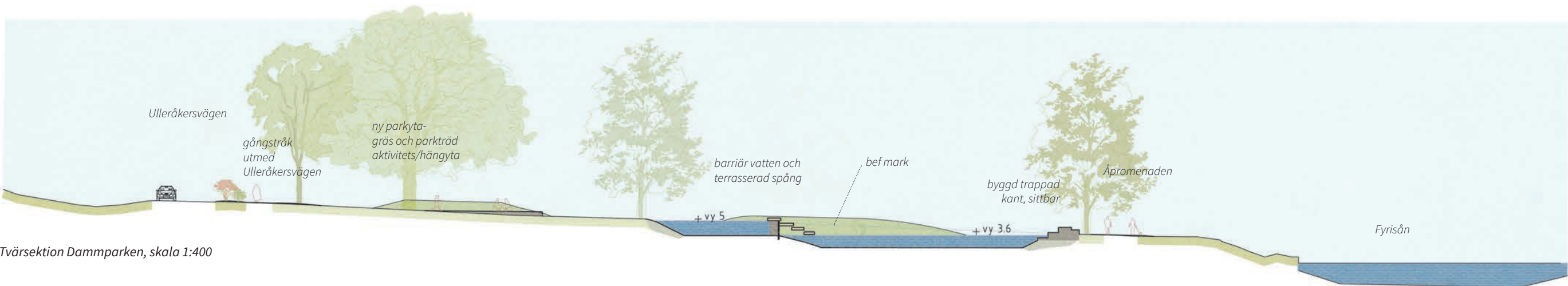
Parkstråk över vatten
(Referens Atlantic Park, Santander Spanien.
Batlleiroig Foto: Jordi Surroc)

Förslag

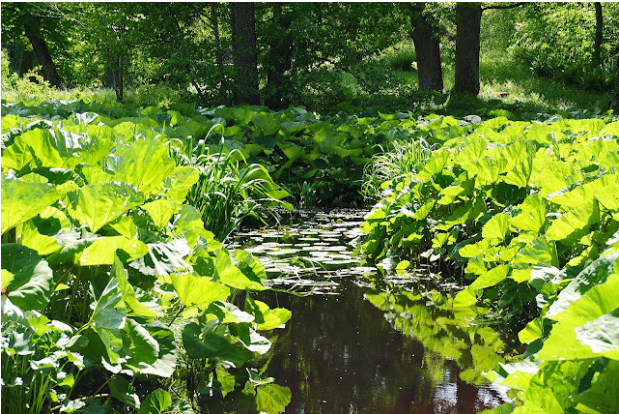
DAMMPARKEN

3. Tvärsektion Dammparken, skala 1:400

4. Tvärsektion Dammparken, skala 1:400

Karaktärsfull vegetation intill vatten
(Forsmarks Engelska Park)

Exempel bryggstråk och vattenvegetation
(Tianjin Eco-City, Kina
Grant Associates)

Exempel variation hårdgjord - vegetativ slänt
(Oak-Grove-Park, Klaipėda Litauen
PUPA Foto: Norbert-Tukaj)

Exempel på paviljong/samlingsplats
(Referens Veretyevo Park, Moskva, Ryssland
arkitekt Alexander Brodsky)

Förslag

TRÄD OCH VEGETATION

I Kaps upprustade park kommer stommen för de olika rummen och grunden för dess karaktärer byggas av nya träd och vegetation. Stora karaktärsfulla träd tillåts ta plats och grupper av träd med sammanhållet uttryck - som björk- och körsbärsdungar - bygger väggar och ridåer i parken. Kaps eget pinetum (samling av barrträd) kring bangolfanläggningen bildar fond och blir också ett upplevelserikt parkrum att vistas i. Blommande buskar tillsammans med fältskiktet ger årstidsvariation och tillskott för pollinatörer.

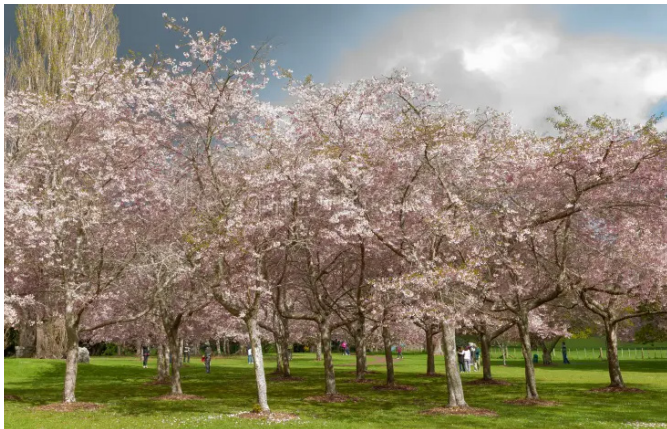
En blandning av snabb- respektive långsamväxande arter används för att snabbt få upp parkens nya rumsligheter. Samtidigt som parken kommer kunna utvecklas och fungera under lång tid framåt.

Exempel på stora solitära träd: tårpil, ek och metasekvoja.

Parkmiljö med stora uppvuxna träd.
(Stadsträdgården Uppsala)

Dunge av körsbärsträd.

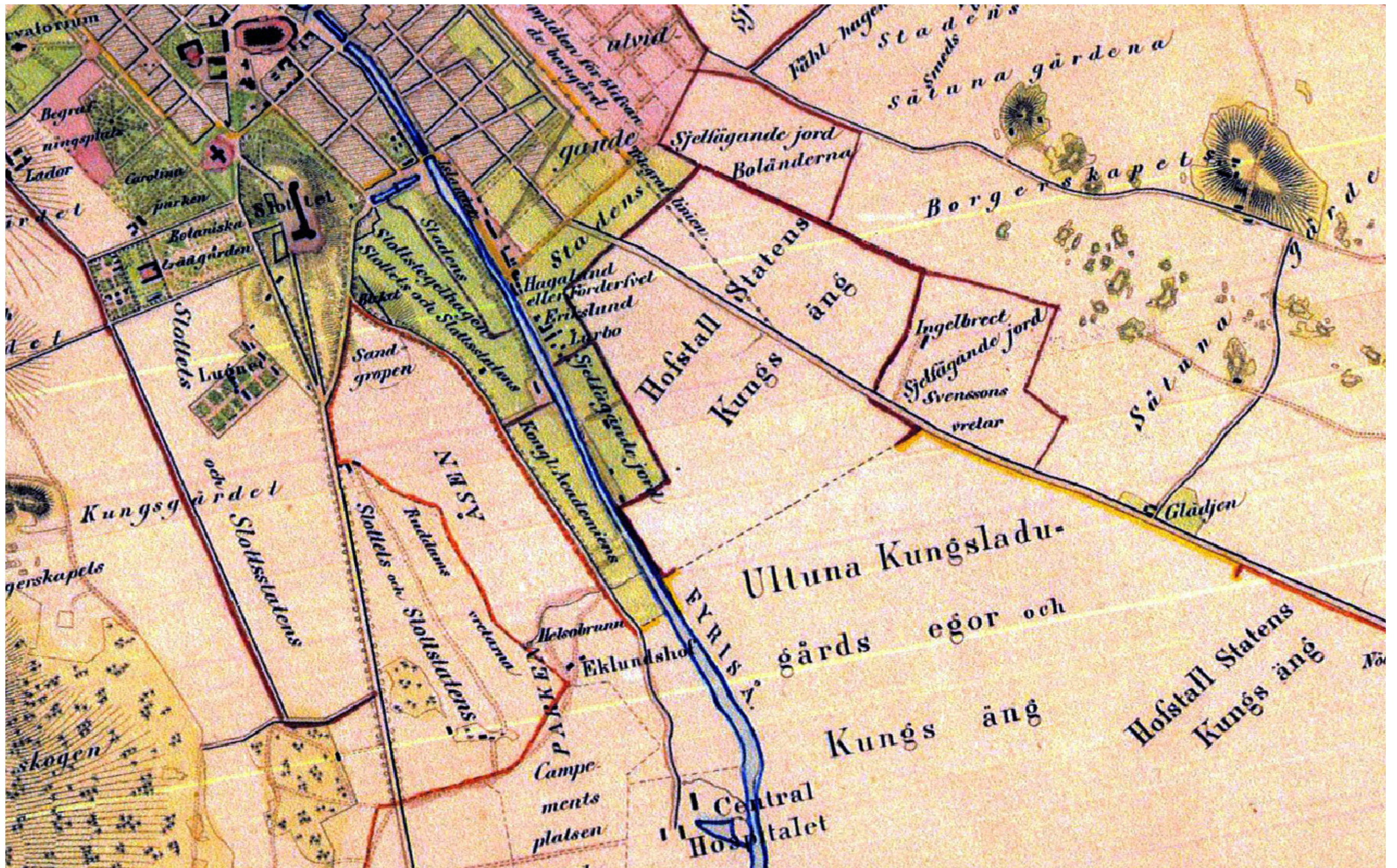

Exempel på pinetum.
(Chatsworth Storbritannien)

Exempel på bryn av blommande buskar.

Stadsparken har en lång historia som park och friluftsområde. I början av 1800-talet fanns här inhägnad och uppodlad mark som kallades Landshövdingens hage. 1831 uppläts en del av området som promenadplats för allmänheten. Det sträckte sig till "Kap Finisterre", världens ände, söder om det som idag är Studenternas. Karta över Uppsala stad 1858 upprättad av Gustav Ljunggren, där trädplanterade "promenadplatsen" och Ulleråkersvägens allé finns med